

Szenes Zoltán

Rezerva

Nagy nyilvánosságot kapott az elmúlt hetekben a HM azon elképzelése, hogy új koncepciót készít az önkéntes tartalékos rendszer megújítására, a haderő pótkeretének kiépítésére. A kezdeményezésnek elsősorban belpolitikai okai vannak, hiszen országgyűlési határozat kötelezi a kormányt az önkéntes területvédelmi erő létrehozására. A téma napvilágra kerülésének azonban sajátos értelmezést adnak az elmúlt hónapok nemzetközi történései. A szövetségen belül – a grúz háborús konfliktus okán – felerősödtek a hagyományos területvédelemmel kapcsolatos viták. Több ország védelempolitikai változásokat jelentett be az új regionális biztonsági kihívások kezelésére. Talán az sem volt véletlen, hogy a kora őszi „Bevetési irány – 2008” hadgyakorlaton határvédelmi feladatot gyakorolt a Magyar Honvédség. Az események fényében az a felvetés sem tűnik anakronisztikusnak, hogy felül kell vizsgálni az általános hadkötelezettség alkotmányos keretek közötti megvalósíthatóságának feltételeit.

Egy hivatásos haderő nem működhet hatékonyan önkéntes tartalékosok nélkül. A politikai és katonai szakmai vitákat nem lehet megspórolni, mint ahogyan a politikai, kormányzati döntéseket sem. A médiában megjelent hírek nem biztatnak gyors sikerekkel: bizonytalanság tapasztalható a politikai és kormányzati szereplőknél, aggodnak a hadkötelezettséget ellenzők, bátor intézkedéseket várnak a szakmai szervezetek, több pénzt kér a hadsereg.

Az elmúlt két évtized tapasztalatai sem ígérnek könnyű győzelmet. A rendszerváltás után nem sikerült létrehozni a honvé-

delmi dandárokat. Meghiúsult az ezredfordulóra tervezett 6000 fő nagyságú önkéntes tartalékos erő létrehozásának szándéka. A nemzetőrség sem jött létre politikai konszenzus hiánya és a biztosított erőforrások elégtelensége miatt. Az „M” területvédelmi ezredeket finanszírozási problémák miatt kellett megszüntetni 2004-ben.

Ma az önkéntes tartalékos problémához csak újszerű felfogással, békeidőszakban is valós igényeket kielégítő feladatok megfogalmazásával lehet és szabad hozzányúlni. A szakmai és tudományos megoldások adottak, a nemzetközi gyakorlat számos, Magyarországon is adaptálható módszert kínál. A legnehezebb diónak egy munkáltatói támogató program bevezetése ígérkezik, amely azonnal próbára teszi a kormányzati akaratot. Hasonlóképpen állami intézkedések szükségesek az önkéntes tartalékos rendszer társadalmi működési feltételeinek kialakulásához. Nem lehet szelektálni és differenciálni a haderő aktív és tartalékos komponensei között. Szakítani kell az aktív és tartalékos katona közötti különbségtétellel. Katonai szempontból az önkéntes tartalékosok aktív haderőbe történő teljes jogú integrálása jelenti a legnagyobb szakmai kihívást. Az elmúlt évek szervezési változásai lényegesen csökkentették a tartalékosok befogadásának és felkészítésének lehetőségeit.

Az önkéntes tartalékos rendszer megreformálása szükséges és nélkülözhetetlen lépés a magyar haderő képességfejlesztése szempontjából. Csak remélni lehet, hogy lesz elég akarat és erő a kitűzött célok megvalósításához. ■